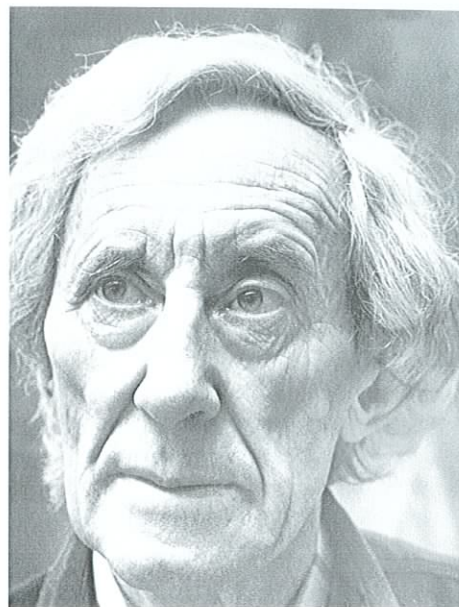

Miroslav Štolfa

Malíř a kreslíř Miroslav Štolfa se narodil 11. srpna 1930 v Brně. V letech 1949–1953 studoval na Pedagogické a Filosofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně u prof. E. Milény, B. S. Urbana a V. Makovského. Je zakládajícím členem skupiny Parabola (1962). V letech 1963–1978 vyučoval malbu na Filozofické fakultě Palackého univerzity v Olomouci a v letech 1979–1983 na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. V roce 1992 se podílel na založení Fakulty výtvarných umění VUT v Brně a vedl její malířský atelier. V roce 1998 obdržel Hlavní cenu Středoevropského bienále kresby v Plzni. Samostatně vystavuje od roku 1961, v zahraničí od začátku 90. let. Svou tvorbou se účastnil řady kolektivních výstav i koncipovaných výstav rekapitulujících doma i v zahraničí proměny českého umění druhé pol. 20. století. (1997 Vědomí souvislosti, Muzeum umění Bochum, Umění zastaveného času, ČMVU Praha/SGVU Cheb/ MG Bmo, 1998 Podoby fantaskna v českém umění 20. století, AJG Hluboká n. Vlt., 2000 Umění zrychleného času, ČMVU Praha/SGVU Cheb, a.d.) Svými díly je zastoupen ve významných veřejných i soukromých sbírkách doma i v zahraničí. Žije a pracuje v Brně.

Krajinu k níž mysl nikdy nedorazí
štětec uměním svým zvolna proniká
je to k nevěření Ale po zákonu:
hlubina všech věcí vyzývá básníka.

YANG JINGZENG

Jak nejistý je jazyk před obrazem, byt by ho chtěl popsat pouze obecně srozumitelnými pojmy jako jiný předmět! Natož když se pokouší odhalovat jeho nejvnitřnější prameny a důvody, vyslovit jeho tajemství, je-li jaké. I o tom, že není žádné, bylo totiž také již mnohé řečeno. Ona nesnadnost a neustálé unikání síti přesných pojmů snad ale svědčí o tajemné smysluplnosti výtvarného díla.

Mnohaletá výtvarná práce Miroslava Štolfy patří nepochybně ke známým a pevně zakotveným fenoménům české výtvarné scény, do níž vrůstala od poloviny 20. století. Určujícím pro Štolfovo výtvarné směřování byla atmosféra Brna, stále silněji prostupovaná průmyslem, který se tu sřetával s prostředím na jedné straně určeným intelektuální, avantgardistickou tradicí modernistické funkcionalistické architektury, na druhé pak takřka venkovanským okrajovým čtvrtí města. Úrodnou půdu tu záhy našly inspirace avantgardním programem civilismu nejvýznamnějšího uskupení 40. let, Skupiny 42. A to nejen proto, že jejím členem byl i brněnský malíř Bohumír Matal, který ve své další tvorbě rozvíjel civilistní témata.

Taková témata lákala od samého počátku i Miroslava Štolfu. Poutají ho procesy industrializace prostupující město, sřetávající se, na jeho okrajích dokonce srážející se, s dosud takřka přírodním prostředím. Oslovuje ho dynamismus sil skrytých v technologických souborech, novost produktů bouřlivě se vyvíjejících technologií, síla a rychlost strojů kroužících po Masarykově okruhu. Během let 60., kdy se české výtvarné prostředí rychlými kroky emancipuje a vyrovnává se nejen s domácí tradicí modernismu, ale také přijímá nové impulzy z pohybu soudobého světového umění, Miroslav Štolfa nově formuluje svůj vztah ke světu, jemuž se zdají dominovat nové technologie rodící se na základech moderních přírodních věd. Svět, místo pobytu se sice mění při pouhé vizuální registraci dalšími a dalšími technologickými komplexi, jejichž podoba je většinou pokleslým následováním předválečného funkcionalismu, ale jeho proměna je určována neviditelnými silami skrytými za viditelnými formami, silami, jejichž mocnost je neodhadnutelná, plná příslibů, ale i hrozeb. V této periodě tvorby se zcela osobním způsobem Štolfova malba přibližuje k tehdy v českém umění dominantním tendencím strukturální malby, ovšem bez její drásavé introspekce. V prostoru jeho obrazů, nesvázaném novověkými třemi rozměry, proudí a shlukují se vizualizované formy energie, jejichž podobou je světlo jako hutné barevné spektrum.

Tento podstatný obrat, nové uvolnění tvořivosti, které přinesla Miroslavu Štolfovi léta 60., se zúročuje paradoxně v následujících dvou dese-

tiletech, která byla ve společenskopolitické rovině provázána řetězcem těžkostí, nepřízní moci vůči svobodnému duchu umění. V atelieru se rodí nová ryze malířská reflexe světa, jen jaksi „pod čarou“ vázaná na technologickou podobu soudobé civilizace. Iniciátorem nové obraznosti jsou autorovy práce na papíře. Záměrně se vyhýbám slovu „kresba“, protože Štolfa uhlem a tuší skutečně maluje. V těchto malbách uhlem a tuší má potom svůj pramen dnes rozsáhlý obrazový cyklus s názvem „Nová příroda“. A této nové přírodě se pak přibližuje takřka paralelní cyklus „Horizonty“.

V souvislosti s rozsáhlou a bohatou tvorbou Miroslava Štolfy se často vyskytuje několik pojmů. Je zmiňována inspirace jasností a uspořádaností techniky a technologií, strojů, automobilů, jakoby, byt často nevytvořeně, v protikladu k inspiraci neuchopitelně přírodním. Je však to technické, vycházející z přírodních věd, jasné, zřetelné, popsatelné a tím snáze uchopitelné? Jak jasná, zřetelná je fyzikova teorie dvadnácti-rozměrného vesmíru? Připomeňme jen, že slovo *příroda* je českým ekvivalentem pro řecké *fysis*, tj. pro to co je stvořeno, co se rodí, co podléhá času a co se podle Hérakleita rádo skrývá, a že má společný indoevropský základ s českým slovem *byť*. Fundamentem techniky jsou pak *přírodní vědy* a jejich součástí je rovněž fyzika. Je jisté také pozoruhodné, že naše umění bylo pro Řeky *techné*.

Obrazy cyklů *Nová příroda*, *Horizonty* i nejnovější Štolfova díla vznikající již spíše mimo cykly, mohou sice evokovat tušení čehosi z oblasti techniky, strojních technologií, povrchy strojů, ale jsou to dnes především obrazy údivu nad tajemstvím světa, jež povrch utahuje. Nejde tu o, byt nezřetelné, rozpoznání předmětů, nebo dokonce rozpoznání jejich účelu, není tu také pouze osamocený zážitek z krásy malby, která stále bojuje s modernistickými i post-modernistickými zatracením. Jde tu o viditelné vzrušení nad světem, nad zázrakem jsoucna, nad tím, co je to *ex-sistence*, totiž skutečné vy-vstávání světa pro člověka a před zraky člověka. Je tu úžas nad tím, že je spíše něco, nežli nic. Štolfovy obrazy, ať již na plátně či papíře, nejsou řečí o libém povrchu krásných věcí, nejsou jejich nápodobou krásnou malbou nebo připomínkou tvarů čehosi již známého, ale v trestit tvarů a barev energie světla jsou objevenou plnou souvislostí jevů, jsou skutečně samou existencí – jsou tím vystaváním tušené úplnosti v neutuchajícím proudění stvoření. Jsou obnovovaným odkrýváním světa, řeckou *aléthea*, jsou neskrytostí, tak nezřetelně překládanou jako pravda.

Ivan Neumann

Galerie Magna, Bieblova 3, 702 00 Ostrava / výstava potrvá od 28. 11. 2001 do 11. 1. 2002
Tento projekt je realizován za finanční podpory statutárního města Ostravy

Nová příroda, 1999, olej, plátno, 140 x 140 cm